herpy

GECKOR

Northern spiny-tailed gecko

Strophurus ciliaris

Strophurus ciliaris är en smal, späd gecko från det inre och norra Australien med långa taggar över ögonen, taggig svans och en starkt färgad mun. Den klättrar omkring i buskar och spinifex, solar gärna och kan spruta en illaluktande vätska ur svansen om den hotas.

Familj: Diplodactylidae Tidigare namn: *Diplodactylus ciliaris*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**12-15 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**6-10 år**
Aktiv	**På dagen, i skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Halvöken**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**30 × 30 × 45 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**25-29 °C**
Värmeplats	**30-32 °C**
Temperatur, natt	**18-25 °C**
Luftfuktighet	**30-50 %**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma, parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**12-24 mån.**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Kullar per år	**6-10**
Inkubation	**55-65 dagar** vid 27-29 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga III**
EU-bilaga	**Bilaga C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Strophurus ciliaris är den största av de taggsvansade geckorna i släktet *Strophurus*. Artnamnet *ciliaris* betyder "med ögonfransar" och syftar på raden av långa taggar ovanför varje öga. Fler taggar löper längs svansen. Arten beskrevs av Boulenger 1885 som *Diplodactylus ciliaris* och har sedan flyttats till *Strophurus*.

Färgen är mycket varierande, från enhetligt grå med några få svarta eller orange fjäll till rik brun med ett mönster av grå, vita och orange fjäll. Djuret kan växla mellan gräddfärgat och chokladbrunt beroende på tid på dagen, temperatur, ljus och sinnesstämning, och många har en kontrastfärgad svans med fläckar i gult till orange. Honorna är tydligt större än hanarna.

Vuxna djur blir 12-15 cm långa med svans, enstaka upp till 16 cm. Vikten är inte dokumenterad. I fångenskap lever taggsvansgeckor 6-10 år eller mer.

Som alla arter i släktet kan geckon spruta en trögflytande, illaluktande och ofarlig vätska från svansen mot fiender som fåglar. Känner den sig hotad spärrar den upp munnen och visar en kraftigt färgad gom medan den lyfter svansen. Man skiljer mellan två underarter: den tropiska *S. c. ciliaris* i norr och ökenformen *S. c. aberrans* i det torra inlandet.

I terrariet är arten livlig och ganska djärv, men inte ett djur för daglig hantering. Den är mest till för att titta på, särskilt på kvällen, när den kommer ner längs grenarna för att ta emot insekterna.

Utbredning och livsmiljö

Strophurus ciliaris finns bara i Australien, där den lever i den inre och norra delen av kontinenten. Underarten *ciliaris* är känd från den norra hälften av Northern Territory och ända upp i nordligaste Western Australia, med typlokal vid Port Darwin. Underarten *aberrans* finns från Western Australias nordvästkust genom det torra inlandet till södra Northern Territory, norra South Australia, västra New South Wales och sydvästra Queensland.

Knappt hälften av alla registrerade fynd kommer från Northern Territory, knappt en tredjedel från Western Australia och omkring en tiondel från South Australia. Resten fördelar sig på Queensland och New South Wales. Arten är inte registrerad i Victoria.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Strophurus ciliaris lever i torrt och halvtorrt land: öppet buskland, akaciasnår, subtropiskt snår och tuvor av spinifexgräs. Den är mer träd- och buskboende än de flesta ökengeckor och sitter ofta fritt på tunna grenar. Släktets taggsvansade arter är kända för att sola i full sol bland de små grenarna, och arten ses också sola på dagen, även om den huvudsakligen är nattaktiv.

På natten jagar den insekter och andra leddjur bland grenarna och går bara ner på marken för att ta sig från buske till buske. Den har också setts slicka sav från akacior. Klimatet i utbredningsområdet varierar från tropiskt i norr till torrt ökenklimat i inlandet, med varma dagar, svalare nätter och en sval torrperiod. Det finns inga detaljerade temperatur- och fuktmätningar för arten i naturen, så siffrorna för terrariet bygger på erfarenheter från fångenskap.

Skötsel

TERRARIET

Höjden betyder mer än bottenytan, eftersom *Strophurus ciliaris* är en klättrare. Ett vuxet djur behöver ett terrarium på minst 30 × 30 × 45 cm (längd × bredd × höjd). Ett par eller en trio behöver minst 40 × 40 × 60 cm; måttet är en uppskattning. Håll hanar åtskilda.

Inred med många sneda och lodräta grenar, gärna torra grenar med förgreningar, så att geckon kan klättra, sola sig och vila i skugga. Några stycken korkbark ger gömslen, och torrt, högt gräs fungerar som extra gömsle. Djuret kan gå uppför släta ytor, så terrariet måste vara tätt stängt. Som botten används ett lager sand på 1-2 cm. Ungar klarar sig i små, enkla lådor med nät i locket och ett par grenar.

TEMPERATUR

Terrariet för *Strophurus ciliaris* ska ha en varm zon överst och en svalare zon nederst. På dagen ska det vara 25-29 °C med en varm fläck på 30-32 °C högt upp. På natten stängs värmen av helt, och temperaturen sjunker till rumstemperatur, 22-25 °C. Under vintervilan (se avel) ligger dagen på 24-29 °C och natten ner till omkring 18 °C.

Geckon tål kyla väl, men ge även värme på dagen under vintervilan. Använd en liten värmelampa eller en halogenspot i ena toppen av terrariet, styrd av en termostat, och mät med termometer både upptill och nedtill. Kontrollera att djuret inte står och gapar eller gömmer sig i skuggan hela dagen; då är det för varmt.

Läs mer: Värme och temperatur Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Strophurus ciliaris ska ha låg luftfuktighet. Konkreta siffror är inte dokumenterade, men 30-50 % passar artens torra livsmiljöer. Spraya terrariets sidor och grenar lätt på kvällen två till tre gånger i veckan och låt det torka upp helt, så att det nästan inte finns några droppar kvar nästa morgon. Geckon dricker hellre droppar från blad och grenar än ur en skål, men en liten skål med friskt vatten bör ändå stå framme.

Håll substratet torrt. Vått sand ger mögel, och honorna lägger ägg där det är fuktigt, så den enda fuktiga platsen bör vara äggläggningslådan. Vid hudömsning kan lite extra sprayning hjälpa. Under vintervilan sprayar du bara en gång i veckan.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Strophurus ciliaris är aktiv i skymningen och på natten, men solar sig också på dagen. UVB är sannolikt gynnsamt och rekommenderas. En bra lösning är en UV-gradient med ett UV-index på omkring 3,0 på den högsta punkten och skugga i resten, motsvarande Ferguson-zon 2. Använd ett UVB-rör, och se till att djuret kan dra sig undan ljuset.

För avel kan dagsljuset vara 14 timmar på sommaren och 6 timmar på vintern. Utan avel är 12 timmars ljus på sommaren och 10 på vintern en enkel rytm. Det ska vara mörkt på natten.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Strophurus ciliaris lever av leddjur och är inte kräsen. Vuxna djur får syrsor, kackerlackor och andra insekter i lagom storlek tre gånger i veckan, gärna uppfödda med grönsaker och insektsfoder ett dygn eller två innan. Geckon har en förvånansvärt stor mun och tar stora byten. Soldatflugelarver eller tobakssvärmarlarver kan ges då och då som omväxling.

Ge kalk och ett vitamin- och mineraltillskott enligt tillverkarens anvisning, och använd kalk med D3-vitamin om det inte finns UVB. Äggläggande honor behöver extra kalk. Ungar får små syrsor och stora bananflugor (*Drosophila hydei*) varje dag och senare varannan dag. Mata på kvällen när ljuset släcks, och bara när det är tillräckligt varmt för att maten ska kunna smältas. Frukt eller fruktpuré är inte beskrivet som en del av kosten.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Strophurus ciliaris är nyfiken och djärv vid utfodring och kommer ofta fram för att möta insekterna, men den blir lätt stressad av hantering och är inte ett djur som ska tas upp varje dag. Vid fara kan den spruta sin illaluktande vätska, och den kan kasta svansen. Svansen växer ut igen, men ofta i en annan form. Tvätta händerna efteråt och undvik att få vätskan i ögonen.

En trio kan gå tillsammans under hela sommaren utan tecken på aggression, och könen skiljs åt under vintervilan. Håll aldrig två hanar tillsammans, och var uppmärksam på bett och stress. Tamhet och hantering är sparsamt beskrivna, så gå försiktigt fram.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna av *Strophurus ciliaris* känns igen på de två hemipenisbulorna vid svansroten, som vanligen blir synliga vid 6-12 månaders ålder. Honorna är större än hanarna. Könsmognaden inträder som regel vid 12-18 månader, men vissa djur behöver upp till 24 månader. Avel för tidigt tär på honans kalkreserver, så vänta tills hon är fullvuxen och i fin kondition.

PARNING

Strophurus ciliaris fortplantar sig normalt under en viss säsong, men kan föröka sig året runt i fångenskap. Det ger bäst resultat att skilja hane och hona sent på hösten, när dagarna och temperaturen sjunker. Man ger en sval period på åtta-tio veckor med dagstemperaturer på omkring 24-29 °C och nattemperaturer ner till omkring 18 °C, kortare dagar, sprayning en gång i veckan och bara lite foder. När temperatur, ljus och foder stiger igen kommer parningstiden i gång, och djuren sätts ihop.

Utan avel kan ett par gå ihop hela året.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan av *Strophurus ciliaris* lägger normalt två ägg åt gången, enstaka gånger bara ett. Under säsongen kommer en ny kull var tredje till femte vecka. En säsong ger typiskt 6-8 kullar, och en hona kan lägga upp till 10 kullar på ett år. Det är hårt för honan, så skär ner på fodret efter omkring tre kullar för att dämpa äggproduktionen, och ge gott om kalk.

Honan ömsar skinn en till sju dagar före äggläggningen och har då en tydligt tjock buk. Ställ en äggläggningslåda på botten, till exempel en omvänd terrakottaskål eller en plastlåda med ett hål i locket, med 5 cm fuktigt sand, en blandning av sand och torv eller fuktig sphagnum. Honan går in på natten och lägger äggen längst ner. Håll resten av terrariet torrt, så att hon inte lägger ägg på andra ställen.

INKUBATION

Äggen av *Strophurus ciliaris* tas försiktigt ut och läggs i en liten låda med perlit blandat 1:1 med vatten och inkuberas vid 27-29 °C. Vid den temperaturen kläcks de efter 55-65 dagar. Substratet ska vara jämnt fuktigt utan att vara blött.

Temperaturberoende könsbestämning har inte undersökts hos arten. Vänd inte äggen, och markera ovansidan med blyerts.

Läs mer: Inkubation av ägg

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna av *Strophurus ciliaris* är mycket små, men det finns inga tillförlitliga siffror för vikt och längd vid kläckningen. De föds upp var för sig i små bägare (ca 1 liter) med nät i locket och hålls som de vuxna. De äter små syrsor, stora bananflugor och bönborrar och matas först varje dag, senare varannan dag. Om ungarna matas mycket kraftigt kan en hona lägga ägg redan det första året, men det avråds. Tillväxtkurvor är inte beskrivna.

Hälsa och vanliga misstag

Sjukdomar hos *Strophurus ciliaris* är bara sparsamt beskrivna, så nedanstående bygger på allmänna erfarenheter med små insektsätande geckor:

- För lite kalk och D3-vitamin, särskilt hos ungar och hos avelshonor med många äggkullar. Det ger mjuka ben och darrningar. Pudra insekterna och ge UVB.
- Överavel. En hona som lägger äggkull efter äggkull utan vila blir mager och försvagad. Minska på fodret och gör ett uppehåll.
- För fuktigt terrarium med mögel och hudproblem. Håll substratet torrt, och spraya bara på kvällen.
- Hudrester på tår och svans, som kan snöra av och ge förlust av tår. Ge lite extra fukt vid hudömsning.
- Tappad svans vid hantering eller slagsmål. Svansen växer ut igen, men ser annorlunda ut.

Ett friskt djur har klara ögon, en fyllig svans och ett gott grepp. Sök veterinär med erfarenhet av kräldjur om geckon går ner i vikt, inte äter på flera veckor, har en tunn svans eller verkar slapp.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.